

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8855/16

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט (בדימ') א' שהם
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העותרים: 1. פלוני
2. פלונית
3. פלוני
4. פלונית
5. פלוני

נגד

המשיבים: 1. פרקליטות המדינה
2. פרקליטות מחוז חיפה
3. המפקח הכללי
4. פקיד שומה חקירות
5. פלונית

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: ג' בניסן התשע"ח (19.3.2018)

בשם העותרים: עו"ד רון אביב; עו"ד יעקב בורובסקי; עו"ד תמי אולמן

בשם המשיבים 1-4: עו"ד מיטל בוכמן-שינדל

בשם המשיבה 5: עו"ד אשרת חנוך; עו"ד אילן אמודאי

בשם המבקשת להצטרף להליך: עו"ד ישי שנידור; עו"ד כרמל פומרנץ

פסק-דין

השופט (בדימ') א' שהם:

1. לפנינו עתירה למתן צו על תנאי, במסגרתה נטען על ידי העותרים, כי:

“... המשיבים שגו באופן קיצוני כאשר לא שקלו את כלל הראיות אשר הונחו בפניהם, או שהעניקו להן, שלא בצדק, משקל פעוט, ועקב פעולתם ו/או מחדליהם אלה, הגיעו למסקנה שגויה כי אין אשמה בכל הנוגע לחשדות לביצוע עבירות של החזקה בתנאי עבדות; כי אין בפניהם די ראיות לשם העמדה לדין בכל הנוגע לחשדות לעבירות של שימוש בתעודות הנחזות על פניהן להיות מזוייפות; וכן ביחס למרמה בנסיבות מחמירות, עושק וטיפול רשלני בתרופות, מניעת טיפול רפואי וסחיטה באיומים”.

2. בגוף העתירה נמסר, כי העותרים הם “כמה מבין הנפגעים – הן נפגעי כת, הישירים והעקיפים, של פעולותיה ארוכות השנים של המשיבה 5 (להלן: המשיבה), אשר לאחר שהצליחו בעמל רב להיחלץ מ'ציפורניה', הגישו כנגדה מספר תלונות אשר כולן כרוכות בכת אותה ניהלה – ולמרבה הצער, עודנה מנהלת...”.

לטענת העותרים, המשיבה גרמה למטופליה להאמין כי הם קורבנות למעשי התעללות “מזויינים” מצד בני משפחתם, והיא “ניצלה את מצוקתם פרי דמיונה ובכך יצרה צורך מדומה והכרח בטיפול, אותו סיפקה תוך גביית כספים כבדים ולאורך שנים”. נטען בנוסף, כי המשיבה היא אחת במקצועה, אשר מציגה את עצמה כ”הומאופתית” ומתיימרת להיות “דוקטור”, למרות שהיא נטולת כל הכשרה “ליתן טיפול רפואי ממשרד הבריאות”. חרף זאת, עסקה ועוסקת המשיבה במתן “טיפולים אלטרנטיביים” באמצעות מגע יד, בביצועם של “אבחונים” רפלקסולוגיים, במתן “שיחות יעוץ”, ואף במתן טיפול “תרופתי”, לכאורה (המרכאות במקור – א.ש.). מלבד הכלים הרפואיים, הפסיכיאטריים והפסיכולוגיים, בהם השתמשה המשיבה, לטענת העותרים, נעשה על ידה גם שימוש בהיפנוזה. באופן זה, שכנעה המשיבה את קורבנותיה, כך לטענת העותרים, בקיום מציאות מדומה, לפיה רוב “חברי (וניצולי) הכת – והרבה אחרים – נאנסו על ידי הוריהם בילדותם”. הדבר גרם לקרעים בתוך המשפחות, לניתוקים מבני המשפחה “עד כדי פירוק המשפחות”, ולפגיעה חמורה במטופלים עצמם. לטענת העותרים, המשיבה סיכנה את חייהם של מטופליה בכך ש”אסרה עליהם לקבל כל טיפול רפואי קונבנציונלי, וחייבה אותם לנהוג אך ורק על פי הוראותיה”, וזאת תוך גביית סכומי עתק, “ללא תיעוד, לרוב ללא קבלות”.

3. העותרים ערים לכך כי הטענות, לפיהן המשיבה הביאה את קורבנותיה לכדי תלות מוחלטת בה, תוך ניתוק מוחלט מהסביבה הקרובה, ותוך שכנוע הקורבנות כי בוצעו בהם עבירות מין בילדותם, אין בהן “כדי לספק את דיות הראיות הנדרשת להגשת כתב אישום”. עם זאת, נטען על ידי העותרים כי ברשותם ארבע חוות דעת “של מיטב

המומחים בישראל העוסקים בתחום טיפול בנפגעי כתות". חוות הדעת מאשרות, "ללא יוצא מהכלל", את טענותיהם של העותרים ומספקות הסבר מדעי לגבי אופן פעילותה הפלילית של המשיבה. בין היתר, ביצעה המשיבה, על פי הטענה, "פעולות בלתי חוקיות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף, סחיטה באיומים ומתן טיפול רשלני", והתלונות למשטרה "הוגשו תוך דאגה כנה ואמיתית לאלו שעדיין נמצאים בשבי המשיבה, כחלק מהכת". העותרים הוסיפו וטענו, כי למרות עדויות מפורטות שנמסרו, וחרף העובדה כי הועלו שמות של קורבנות נוספים "החקירה ואיסוף המידע פשוט לא מוצו", ובאופן תמוה ובלתי ענייני הוחלט שלא להעמיד לדין את המשיבה. במקביל לתלונתם של העותרים במשטרה, הם גם פנו אל רשות המיסים ומסרו למשיב 4, פקיד שומה חקירות חיפה והצפון, עדויות ומסמכים "למכביר" על ביצוע עבירות מס חמורות, ובכלל זה מתן שירותים ללא קבלות, או הנפקת קבלות פיקטיביות.

4. בהמשך העתירה, פרטו העותרים את כל הפעולות שנעשו על ידם במטרה להניע את גלגלי החקירה ולהביא למיצוי הדין עם המשיבה. בסופו של דבר, הוחלט על ידי המשיבים 1-4 (להלן: המשיבים) לסגור את תיקי החקירה בעניינה של המשיבה, כאשר עררים שהוגשו על החלטות אלה נדחו. לשיטתם של העותרים, החלטות המשיבים נגועות בחוסר סבירות קיצוני, שעה ש"לא הפעילו את שיקול דעתם לעניין סיום החקירה והגשת כתב אישום באופן ראוי הולם וסביר כנדרש מהם".

לסיכום, נטען על ידי העותרים כי חומרי החקירה המצויים ברשותם, לרבות חוות דעת של מומחים בעלי שם, "בתחומי הפסיכיאטריה, הפסיכולוגיה, הכתות וההיפנוזה", מעידים על כי "תוצאות החקירה היו הפוכות", לו מוצתה החקירה על ידי המשטרה והפרקליטות. כך, המשיבה לא עומתה עם חומרי החקירה הקיימים ועם חוות דעת המומחים, ואף לא נערך עימות בינה לבין "מטופליה" (המרכאות במקור – א.ש.). למרות עמדת העותרים כי החקירה לא מוצתה, הם סבורים כי, בשל הזמן הרב שחלף מאז הוגשו התלונות, היה על המשיבים להגיש נגד המשיבה כתב אישום. העותרים הוסיפו וטענו, כי "גם אם היה נמצא ספק לכאורי בחומר הראיות, הרי שכאמור, על פי אמת המידה המקובלת, ספק המתגלה בחומר הראיות איננו שולל אף מעצרו של אדם עד תום הליכי המשפט, ומקל וחומר אף אין להתחשב בו לצורך החלטה בדבר הגשת כתב אישום".

5. בפתח הדברים, נטען על ידי המשיבים כי יש לדחות את העתירה על הסף כמו גם לגוף הדברים, "בהיעדר כל עילה להתערבות בית המשפט הנכבד בשיקול דעת רשויות אכיפת החוק והתביעה בדבר העמדתה לדין של המשיבה". זאת, "בשים לב להלכה הפסוקה בדבר מידת ההתערבות המצומצמת ביותר של בית המשפט הנכבד בשיקול דעת רשויות התביעה, ובפרט כאשר עסקינן בהערכת דיות הראיות".

המשיבים טענו בנוסף, כי רשויות התביעה ערכו חקירה מקיפה וממצה ביחס לתלונות העותרים, וממצאה של החקירה נבחנו בקפידה על ידי פרקליטות מחוז חיפה, ובהמשך על ידי מחלקת העררים בפרקליטות המדינה. המסקנה שהתקבלה היא, כי "היה מקום לסגירת תיקי החקירה בעילה של חוסר אשמה (בכל הנוגע לעבירת החזקה בתנאי עבדות), ומחוסר בראיות מספיקות (בכל הנוגע לעבירות קבלת דבר במרמה, עבירת הטרדה מינית, עבירות לפי פקודת הרוקחות ועבירות מס)".

6. אשר לטענה, כי המשיבה ביצעה עבירה של החזקה בתנאי עבדות, לפי סעיף 375א' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), גורסים המשיבים כי לא ניתן להוכיח שבעניינה של המשיבה התקיימה עבירה זו. הובהר, בהקשר זה, כי אין רלוונטיות לשאלה אם המשיבה ניהלה קבוצה העשויה להיחשב ככת, שכן אין בכך משום ביצוע עבירה פלילית. אלא שיש "לבחון האם במסגרת הכת מבוצעות עבירות פליליות, או אם עצם ההתנהלות בכת מגיעה לכדי קיום יסודות עבירת החזקה בתנאי עבדות". נקדים את המאוחר ונציין, כי בדיון שהתקיים בעתירה זנחו העותרים את טענתם, לפיה יש ראיות להעמדתה של המשיבה לדין בגין ביצוע עבירה של החזקה בתנאי עבדות, ולפיכך לא נרחיב בעניין זה.

בהתייחס לתלונה שעניינה קבלת דבר במרמה, בגין התחזותה, לכאורה, של המשיבה לפסיכולוגית או למומחית בעלת תואר דוקטור, וגביית סכומי עתק בגין ייעוץ, טיפול נפשי, והספקת תכשירים שונים, נטען על ידי המשיבים כי אין בסיס להעמדתה לדין של המשיבה. נטען, כי המשיבה היא בעלת הסמכה כאחות, ולדבריה היא "למדה והוסמכה בתחומי הרפלקסולוגיה, רפואה סינית, הומאופתיה, טיפולים אלטרנטיביים ותזונה". המשיבים סבורים, כי לא ניתן להפריך את גרסתה זו של המשיבה, כמו גם את טענתה כי היא קיבלה תואר PHD בתזונה "ממכללת כרמל", מכללה אשר העניקה תארים מחו"ל, עד לחודש פברואר 1998. עוד נטען, כי מהודעות המטופלים עולה, כי הם הגיעו אל המשיבה "בשל אמונתם כי היא בעלת כוחות מיוחדים, ולא בשל תאריה".

עוד עולה מהראיות, כי המשיבה מעולם לא הציגה עצמה כפסיכולוגית או כרופאה, אלא כיועצת או מומחית בתחומי הרפואה האלטרנטיבית, ובכך אין כל מצג שווא.

7. אשר לטענה, כי העותרת 4 עברה הטרדה מינית מצידה של המשיבה, גורסים המשיבים כי ספק אם תיאוריה של העותרת 4 עולים כדי עבירה פלילית, ואף בכך אינני רואה להרחיב משום שטענה זו נזנחה במהלך הדיון בעתירה. בהתייחס לטענה, כי המשיבה ביצעה עבירה על פקודת הרוקחים, נמסר כי בכל הבקבוקים, שנתפסו בכיתה של המשיבה, לא נתגלו חומרים תרופתיים פעילים, והם לא הכילו סם או רעל, אלא מדובר "בערבוב של תכשירים הומאופתיים אשר נרכשו בבית מרקחת", ולא ניתן לשלול כי חלקם נועד לשימושה האישי של המשיבה. מאחר שלא ניתן לקשור בין אותם בקבוקים לבין החומרים שנופקו, לכאורה, למטופלים, "ממילא אין כל ראיה שמדובר באותם חומרים", ולכן אין די ראיות לגיבוש תשתית להעמדתה של המשיבה לדין בגין עבירה על פי פקודת הרוקחים.

לגבי הטענה, כי המשיבה השתמשה בטכניקות היפנוטיות במטופליה, נטען כי אין כל ראיה לכך, ועל כן לא ניתן להעמידה לדין בגין ביצוע עבירה על פי חוק השימוש בהיפנוזה. לבסוף, ובנוגע לעבירות המס, נמסר כי המשיבה נחקרה בנושא זה, ובהמשך קבע פקיד השומה במחוז חיפה והצפון, כי לא נמצא בחומר די "להמשך טיפול במישור הפלילי", וכי החומר הועבר לטיפולו של פקיד השומה האזרחי.

תגובה מקדמית מטעם המשיבה 5

8. המשיבה התמקדה בתגובתה, "במניעי העותרים להגשת העתירה". לטענת המשיבה, העותרים מנהלים נגדה, מזה שנים, "מסע רדיפה ונקם שיטתי", במטרה למרר את חייה ולפגוע בחופש העיסוק שלה. מלבד תלונות למשטרה ולרשות המיסים, הוגשה נגדה גם תביעה אזרחית, אשר נמחקה בסופו של דבר. הרקע להגשת התלונות והתביעה האזרחית נעוץ, לשיטתה של המשיבה, בכך שבני הזוג, העותרים 2 ו-3, רואים במשיבה אחראית "לשבר הגדול שארע במשפחתם ולניתוק הקשר בינם לבין בנותיהם ונכדיהם". זאת, בעקבות תלונה שהגישו הבנות נגד האב, בגין ביצוע עבירות מין ואלימות כלפיהן.

בנסיבות אלה, ומשום שהעותרים פועלים בחוסר ניקיון כפיים בהסתירם מבית המשפט עובדות מהותיות לגבי המניע להגשת התלונות, נטען על ידי המשיבה כי יש לדחות את העתירה, ולחייב את העותרים בהוצאות.

בקשת הצטרפות כ"ידיד בית המשפט" מטעם המרכז הישראלי לנפגעי כתות (להלן: המרכז)

9. המרכז סבור, כי יש מקום לצרפו לדיון כ"ידיד בית המשפט", על מנת להציג את תופעת הכתות ואת מאפייני הפעילות בקבוצות כיתתיות, וזאת על יסוד "המידע שנאסף על קבוצתה של משיבה 5". בהמשך, סקר המרכז בהרחבה את הנושאים הבאים: "מהי קבוצה כיתתית?"; "אמות המידה לזיהויה של קבוצה כ'כיתתית'"; "פרקטיקות אופייניות בקבוצת כיתתיות"; "מדיניות חקירה והעמדה לדין של ראשי קבוצות כיתתיות"; "עבירות אופייניות בקבוצות כיתתיות"; והתייחסות לעניינה הספציפי של המשיבה. נציגי המרכז זומנו לדיון, שהתקיים ביום 19.3.2018, אך לאחר שהעותרים זנחו את טענתם, לפיה המשיבה ביצעה עבירה של החזקה בתנאי עבדות, במסגרת כת שניהלה, ממילא התייתר הצורך לצרף את המרכז לעתירה, ולשמוע את טיעונו כ"ידיד בית המשפט".

הדיון בעתירה

10. בפתח הדיון, מיום 19.3.2018, הבהיר עו"ד יעקב בורובסקי, ב"כ העותרים, כי העותרים "לא התלוננו על החזקה בתנאי עבדות, מרמה, לא על שום סעיף שמתואר בהחלטת הפרקליטות או בכתבי או סיכומי המשטרה. הם התלוננו על מעשים קשים שנעשו להם" (עמ' 2 לפרוטוקול הדיון). לשאלתנו, באילו עבירות מדובר, נמסר על ידי ב"כ העותרים, כי "מדובר על עבירות מס חמורות. אנחנו מדברים על סחיטה באיומים, התחזות, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות" (עמ' 3 לפרוטוקול).

11. בעקבות תפנית זו בעתירה, ביקשנו לעיין בחומר החקירה שנאסף, ולאחר העיון, יצאה מלפנינו ההחלטה הבאה:

"עיון ראשוני במסמכים שהוצגו לנו בדיון מעלה כי נוהלה חקירה מקיפה במכלול. עם זאת ראינו לנכון לבקש כי המשיבים יגישו תגובה מקדמית משלימה שתתייחס לעבירות בהן התמקדו העותרים בדיון היום, דהיינו: התחזות, קבלת דבר במרמה וסחיטה באיומים מצד המשיבה 5".

לעותרים ניתנה האפשרות להשיב לתגובה המקדמית המשלימה, בתוך 15 ימים ממועד קבלת התגובה.

12. בתגובתם המשלימה התייחסו המשיבים לעבירות, אליהן כינונו בהחלטתנו מיום 19.3.2018, כמפורט להלן:

התחזות וקבלת דבר במרמה – נמסר על ידי המשיבים כי עבירות אלה כרוכות יחדיו, שכן הן נוגעות לאותם מעשים המיוחסים למשיבה. המשיבה נחקרה בחשד לקבלת דבר במרמה, כאשר נטען כלפיה כי היא התחזתה לפסיכולוגית או למומחית בעלת תואר דוקטור, מבלי שהייתה לה הכשרה לכך. כפי שהובהר בתגובה המקדמית הקודמת, המשיבה טענה כי בשנות ה-80 היא למדה רפלקסולוגיה ורפואה סינית במכללה לרפואה משלימה בתל-אביב, "ויש לה תעודות מגרמניה בתחומים של רפלקסולוגיה, רפואה סינית, הומאופתיה, טיפולים אלטרנטיביים ותואר PHD בתזונה". נטען, בהקשר זה, כי החקירה שנוהלה העלתה, כי "לא ניתן להפריך את טענת המשיבה כי קיבלה תארים כנטען על ידה". בנוסף, לא ניתן לשלול את טענת המשיבה כי היא לא הציגה עצמה כרופאה או כפסיכולוגית, "אלא כיועצת בתחום הרפלקסולוגיה, הומאופתיה ורפואה סינית". לבסוף, נטען כי מהודעות מטופליה של המשיבה עולה כי הם הגיעו אליה בשל אמונתם שהיא בעלת כוחות מיוחדים, ולא בשל תאריה. בנסיבות אלה, גורסים המשיבים, כי "אין ראיות מספיקות על מנת לבסס עבירה של קבלת דבר במרמה, וממילא, אף לא בעבירת התחזות".

סחיטה באיומים – המשיבים ציינו בתגובתם, כי הטענות בנוגע לעבירה זו הועלו על ידי ב"כ העותרים לראשונה בדיון בבית המשפט, שהתקיים ביום 19.3.2018, מבלי שהן נזכרו בעתירת העותרים. עוד נטען, כי גם בערר שהוגש על ידי העותרים "הוזכרה עבירת סחיטה באיומים כבדרך אגב", בלא כל פירוט או התייחסות למעשים כלשהם שבוצעו, לכאורה, על ידי המשיבה. נטען בנוסף, כי גם כעת נותרה הבקשה להעמיד את המשיבה לדין בגין סחיטה באיומים, בלא כל בסיס עובדתי או ראיתי, שכן כלל לא ברור "על מה מבקשים העותרים לסמוך בבקשתם להעמיד את המשיבה לדין בגין עבירת סחיטה באיומים". בנסיבות אלה, ברי כי ההחלטה שלא לנקוט בצעדים משפטיים נגד הנילוץ אינה נגועה בחוסר סבירות כלשהי.

13. לסיכום, נטען על ידי המשיבים כי החלטת רשויות התביעה לסגור את תיקי החקירה, בעניינה של המשיבה, היא החלטה מקצועית הנסמכת על התשתית הראייתית בתיקי החקירה. ההחלטה על סגירת התיקים נבחנה במסגרת ערר שהוגש לפרקליטות המדינה, שבמסגרתו "נערכה בדיקה יסודית ומעמיקה בחומר הראיות". לגישת המשיבים,

מדובר "בהחלטות סבירות ביותר, אשר נתקבלו במסגרת שיקול הדעת הרחב של המשיבים בסוגיות מעין אלה".

על יסוד האמור, התבקשנו לדחות את העתירה.

תשובת העותרים לתגובה המקדמית המשלימה מטעם המשיבים

14. העותרים התייחסו בתשובתם לנושאים הבאים:

התחזות לבעלת תואר שלישי – (דוקטור) – לטענת העותרים, לא ניתן ללמוד דבר וחצי דבר מעדותו של ד"ר משה אולישבסקי, אשר מסר כי הוא ניהל בשנות השמונים מכללה לרפואה משלימה, שבוגריה קיבלו תעודות הסמכה, בין השאר, גם מגרמניה וארה"ב. נטען, בהקשר זה, כי אותו משה אולישבסקי איננו "בעל תואר ד", מעולם לא היה, וממילא אינו מוסמך ומעולם לא הוסמך להעניק תארי ד"ר לאחרים". עוד נטען, כי הסתמכותה של המדינה על אולישבסקי, אשר נחקר טלפונית, "מושכת את השטיח תחת ה'ספק' הנטען בהתחזותה הבוטה והמפורשת של המשיבה לבעלת תואר שלישי". העותרים סבורים כי ניתן, גם כיום, לברר את העובדות בנקל, ככל שגורמי החקירה יתקשרו לאותו משה אולישבסקי ויגלו כי הוא עצמו אינו זכאי לתואר ד"ר, וכי לא היה בארץ בשנים בהן נטען כי העניק תארים, כאשר באותה תקופה הוא היה באמצע שנות ה-20 לחייו, ונשאלת השאלה "כיצד בדיוק הגיע לחלק תארים".

ביצוע היפנוזה אסורה – נטען כי המשיבה הודתה בכיצוע פעולות היפנוטיות למטופליה, מבלי שהייתה מורשית לכך כדין. יובהר, כבר עתה, כי לא ביקשנו, בהחלטתנו מיום 19.3.2018, התייחסות לנושא זה, ומכל מקום נמסר בתגובה המקדמית הראשונה מטעם המשיבים כי אין ראיות לשימוש בהיפנוזה על ידי המשיבה.

מרמה בנסיבות מחמירות וסחיטה באיומים – נטען, בהקשר הנדון, כי התיק "שופע עדויות כמו גם הודאות של המשיבה", כי היא אסרה על המטופלים לגשת לבתי חולים ואף "הבריחה" אותם מבית החולים לפני ניתוח. כמו כן, איימה המשיבה על המטופלים, כי "אם יעזבוהם הם יאושפזו וימותו". המשיבה אילצה כל מטופלת להודות כי היא "זונה", וכל מטופל להודות כי הוא "רוצח". בכך, ובפעולות נוספות, הצליחה המשיבה "לשבור את רוחם של חסידיה ולהכניעם לסמכותה המוחלטת, אגב הרחקתם מבני זוגם, מהוריהם וממשפחותיהם". עוד נטען, כי המשיבה הפרה את פקודת הרוקחות בכך ש"רקחה" תרופות ומכרה אותם "בכסף יקר", תוך הטעיית הלקוחות כי מדובר בחלופה

רפואית אמיתית. ייאמר כבר עתה, בהקשר לתשובה זו של העותרים, כי לא ברור כיצד העובדות הנטענות, תחת הנושא של "מרמה בנסיבות מחמירות וסחיטה באיומים", מבססות את יסודות העבירות המדוברות. ואשר לטענות, לפיהן המבקשת הפרה את הוראות פקודת הרוקחות, לא ביקשנו כל התייחסות לנושא זה בהחלטתנו מיום 19.3.2018.

הלבנת הון – נטען, כי גם כאן "התיק שופע עדויות כמו גם הודאות של המשיבה", המוכיחות אי מתן חשבוניות "בסכומים של מיליונים", והוצאת חשבוניות פיקטיביות "בסכומים סמליים". כמו כן, הועברו כספים בלתי מדווחים לידי גורמים שונים, דבר המהווה הלבנת הון אסורה. נחזור ונדגיש, גם לגבי נושא זה, כי לא ביקשנו התייחסות מטעם המשיבים, ובכל מקרה הובהר כי פקיד השומה לא ראה מקום לנקיטת הליכים פליליים נגד המשיבה, והעביר את הנושא לטיפול במסגרת האזרחית.

15. בהיות העותרים מודעים לכך, כי אין בתיקי החקירה ראיות מספיקות להעמדתה של המשיבה לדין, נטען על ידם כי היה מקום לבצע השלמה של החקירה, ולשם כך "אין צורך להוציא מאות אלפי שקלים על חיקור דין בניכר, או סכומי עתק למימון עדי מדינה", שכן "כל השלמה שתידרש... הינה בתחומי המדינה, בעלויות זניחות...". לפיכך, סבורים העותרים, כי "חובתו של בית משפט נכבד זה כעת, הינה לכל הפחות להורות לפרקליטות לבצע השלמה של החקירה; לבצע הערכה מקצועית וראויה של חוות הדעת השונות שנמסרו לידיה; לוודא את המידע החלקי והשגוי שעליו התבססה; ולשקול מחדש, לאור כלל החומר והערכתו מחדש, את העמדתה לדין של המשיבה".

דיון והכרעה

16. טרם שנדון בעתירה לגופה, מן הראוי לחזור ולהזכיר את ההלכה המושרשת, לפיה:

"התערבות בית המשפט בהחלטותיו של היועמ"ש בנושאי העמדה לדין ואף בשאלה הטרומית בדבר פתיחה בחקירה פלילית תעשה במקרים חריגים, ורק אם בית המשפט השתכנע כי נפל בהחלטה פגם מהותי בהפעלת שיקול דעתו. פגם זה, כפי ששנינו לא אחת, עשוי להתבטא בחוסר תום לב או במשוא פנים; בקבלת החלטה מתוך מניעים נפסדים או בסתירה לאינטרס ציבורי; בטעות היורדת לשורשו של עניין או בהחלטה בלתי סבירה באופן קיצוני" (פסק דיני בבג"צ 5722/12 אבו גוש נ' היועץ המשפטי לממשלה (12.12.2017) בפסקה 22, וראו גם, בג"צ 6064/17 התנועה למשילות

ודמוקרטיה נ' היועץ המשפטי לממשלה (2.7.2018); בג"צ 1971/15 אלמסרי נ' הפרקליט הצבאי הראשי (18.7.2017); בג"צ 6410/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה (4.2.2015).

זאת ועוד, וכפי שנקבע בבג"צ 8265/11 אסידו נ' היועץ המשפטי לממשלה (19.1.2012): "...בכל הקשור להערכת טיב הראיות ודיותן, לרשויות התביעה יש מרחב שיקול דעת רחב יותר. התערבותו של בית משפט זה בשיקול הדעת של רשויות התביעה בדבר חומר הראיות תהיה מצומצמת עד מאד, ותתאפשר רק מקום בו העמדה שהתקבלה בדבר משקל הראיות היא בלתי סבירה בעליל ובאופן קיצוני" (שם, בפסקה 11, וראו גם, בג"צ 2534/97 יהב נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נא(3) 1 (1997); בג"צ 223/88 שפטל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מג(4) 368, 356 (1989)).

הטעם המרכזי לגישת ההתערבות המצומצמת בהערכת דיות הראיות, הובהר בבג"צ 4736/98 מעריב נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נד(1) 666, 659 (2000), כהאי לישנא:

"אם על דרך הכלל לא ימהר בית המשפט הגבוה לצדק להתערב בהחלטתו של היועץ המשפטי להעמיד לדין או שלא להעמיד לדין, ייאמרו הדברים בראש ובראשונה בשאלת הערכתן של ראיות, שאלה הניתנת במובהק להערכתן של רשויות התביעה. רשויות התביעה קנו ידע, מקצועיות וניסיון רב, וחזקה עליהן כי תעשינה כמיטבן להעמיד לדין את מי שראוי כי יועמד לדין ושלא להעמיד לדין את מי שאין הוא ראוי כי יעמוד לדין".

ומן הכלל אל הפרט

17. במרכז של עתירה זו נצבה הטענה, כי המשיבה עומדת בראש כת, אשר משליטה את מרותה על הנמנים עליה (להלן: המטופלים), תוך שימוש באמצעי לחץ פסיכולוגיים, ביצוע מעשי מרמה והונאה, סחיטה באיומים, ושימוש במניפולציות שונות. עוד נטען, כי המשיבה גורמת למטופלים לתלות מוחלטת בה, דבר המהווה עבירה של החזקה בתנאי עבדות, לפי סעיף 375 לחוק העונשין. טענה זו נזנחה כליל על ידי העותרים, וכל שנותר הוא לבחון עבירות פרטניות, שלטענת העותרים מצדיקות את העמדתה לדין של המשיבה, לאחר שתבוצע השלמה של החקירה.

המשיבים הבהירו, לגבי כל אחת ואחת מהעבירות הנטענות, כי התיק נסגר מחוסר ראיות מספיקות, לאחר שהתנהלה חקירה יסודית ומעמיקה בתלונתם של

העותרים. ערר שהוגש על החלטה זו נדחה על ידי מחלקת העררים בפרקליטות המדינה, בהחלטה מנומקת ומפורטת.

לאחר שעיינתי בחומרי החקירה הרלוונטיים, נחה דעתי כי אין כל בסיס להתערבותנו בשיקול דעתם של גורמי אכיפת החוק, אשר מצאו כי אין בחומר החקירה שנאסף, ראיות מספיקות להוכחת העבירות הנטענות על ידי העותרים, באופן המקיים סיכוי סביר להרשעה. יתר על כן, העותרים עצמם מסכימים, כי אין די בחומר המצוי בידי רשויות התביעה לצורך הגשת כתב אישום נגד המשיבה, ולפיכך הם מבקשים כי נורה על השלמת החקירה. לא ראיתי, בנסיבות העניין, כי יש מקום להיענות לבקשה זו, במסגרת העתירה שלפנינו, משלא הונחה תשתית מינימלית לביסוס הטענה כי השלמה זו או אחרת עשויה להביא לשינוי ההחלטה בדבר הגשת כתב אישום נגד המשיבה. זאת, למעט אולי בנושא הדוקטורט, שאם המשיבה ממשיכה לעשות שימוש בו, הדבר יהיה טעון בדיקה נוספת, מבלי לקבוע מסמרות בדבר. דברים אלה נכונים, הן לגבי העבירות אותן מנינו בהחלטתנו מיום 19.3.2018, והן לגבי יתר העבירות שאוזכרו בעתירה (שימוש בהיפנוזה, עבירה על פקודת הרוקחות, ועבירות של הלבנת הון).

18. סוף דבר, אציע לחבריי לדחות את העתירה.

בנסיבות העניין, לא יעשה צו להוצאות.

ש ו פ ט (בדימ')

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

ניתן היום, י"ט בחשוון התשע"ט (28.10.2018).

שופטת

שופט (בדימ')

המשנה לנשיאה